

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA



BUNGE LA TANZANIA

**TAARIFA YA KAMATI YA KUDUMU YA BUNGE YA AFYA NA MASUALA
YA UKIMWI KUHUSU AZIMIO LA BUNGE KURIDHIA MKATABA WA
KUENZISHA TAASISI YA DAWA YA AFRIKA WA MWAKA 2019 (*TREATY
FOR THE ESTABLISHMENT OF THE AFRICAN MEDICINES AGENCY,
2019*)**

[Yanawasilishwa kwa Mujibu wa Kanuni ya 60 (6) (b) ya Kanuni za
Kudumu za Bunge, Toleo la Februari, 2023]

31 OKTOBA, 2023

YALIYOMO

SEHEMU YA KWANZA.....	1
1.0 UTANGULIZI.....	1
1.1 Maelezo ya Awali.....	1
1.2 Namna Kamati ilivyofanya Kazi.....	2
1.3 Chimbuko la Mkataba.....	3
1.4 Mwenendo wa Kusaini na Kuridhia Mkataba.....	4
SEHEMU YA PILI.....	9
2.0 UCHAMBUZI WA KAMATI.....	9
2.1 Msingi wa Uchambuzi.....	9
2.2 Mawanda ya Uchambuzi.....	9
2.3 Maudhui ya Mkataba.....	10
2.4 Manufaa yatokanayo na kuridhia Mkataba huu.....	11
SEHEMU YA TATU.....	12
3.0 MAONI NA USHAURI WA KAMATI.....	12
3.1 Maoni na Ushauri ya Jumla.....	15
4.0 HITIMISHO.....	17

**TAARIFA YA KAMATI YA KUDUMU YA BUNGE YA AFYA NA MASUALA
YA UKIMWI KUHUSU AZIMIO LA BUNGE KURIDHIA MKATABA WA
KUENZISHA TAASISI YA DAWA YA AFRIKA WA MWAKA 2019 (*TREATY
FOR THE ESTABLISHMENT OF THE AFRICAN MEDICINES AGENCY,
2019*)**

SEHEMU YA KWANZA

1.0 UTANGULIZI

1.1 Maelezo ya Awali

Mheshimiwa Spika, kwa mujibu wa Kanuni za Kudumu za Bunge, Toleo la Februari 2023, Nyongeza ya Nane, Kanuni ya 7(1) (b) inazipa Kamati za Bunge za kisekta ikiwemo kamati ya Afya na Masuala ya UKIMWI jukumu la kushughulikia Miswada ya Sheria na Mikataba inayopendekezwa kuridhiwa na Bunge ambayo ipo chini ya Wizara inazosisimamia. Jukumu hili pia ni la Kikatiba chini ya Ibara ya 63(3) (e) ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ya mwaka 1977.

Mheshimiwa Spika, Kanuni ya 60(6) (b) ya Kanuni za Kudumu za Bunge, na kwa niaba ya wajumbe wa Kamati ya kudumu ya Bunge ya Afya na Masuala ya UKIMWI, naomba kuwasilisha mbele ya Bunge lako Tukufu, maoni na ushauri wa Kamati kuhusu Azimio la Bunge la Kuridhia Mkataba wa kuanzisha Taasisi ya Dawa ya Afrika wa Mwaka 2019 (*Treaty for the Establishment of the African Medicines Agency, 2019*).

1.2 **Namna Kamati ilivyofanya Kazi**

Mheshimiwa Spika, baada ya kupokea maelekezo ya kulishughulikia jambo hili kwa mujibu wa Kanuni ya 108 (1) na (2), Kamati ilianza kutekeleza jukumu lake kwa kufanya yafuatayo: -

- (a) Kufanya uchambuzi wa awali ikiwa ni pamoja na kupokea maelezo ya Sekretarieti kuhusu dhana na uchambuzi wa kisheria;
- (b) Kupokea maelezo ya Serikali kuhusu mapendekezo ya Azimio la Kuridhia Mkataba husika siku ya Jumanne tarehe 17 Oktoba, 2023;
- (c) Kupokea na kuchambua maoni ya wadau siku ya tarehe 18 hadi 26 Oktoba, 2023; Kamati inasikitika kutoa taarifa kuwa hakuna mdau aliyefika mbele ya Kamati au kutuma maoni na ushauri kwa njia

ya maandishi kuhusu Mkataba huu japokuwa Kamati ilitoa mwaliko mahsusi wa barua zilizotumwa kuanzia tarehe 29/9/2023. Licha ya barua za mwaliko, Kamati iliomba kibali kwa ajili ya kutoa tangazo la mwaliko wa wadau kupitia tovuti ya bunge, ukurasa wa *Instagram*, *twitter* na *facebook*. Hata hivyo, hakuna mdau yeyote aliyejitokeza kutoa maoni na ushauri kwa Kamati.

- (d) Kufanya uchambuzi wa Mkataba husika kwa kuzingatia uchambuzi wa awali, maelezo ya Serikali pamoja na maoni ya Kamati.

Mheshimiwa Spika, Kamati pia ilipata nafasi ya kufanya tathmini ili kupima iwapo kuna manufaa au athari ambazo Tanzania inaweza kupata ikiwa Bunge litaridhia Mkataba huu kwa kuzingatia Kanuni ya 107 (2) (f) na (g).

1.3 Chimbuko la Mkataba

Mheshimiwa Spika, mnamo tarehe 11 Februari, 2019 nchi 55 zinazounda Umoja wa Nchi za Afrika (African Union- AU), zilikutana kufanya Mkutano Jijini Addis Ababa, Ethiopia. Katika Mkutano huo, nchi

wanachama walikubaliana kuanzisha Taasisi ya Dawa ya Afrika (*African Medicines Agency – AMA*) kwa madhumuni ya kuimarisha uwezo wa nchi wanachama na Jumuiya za Kiuchumi za Kikanda kudhibiti bidhaa tiba. Nia ni kuhakikisha kuwa dawa zinapatikana kwa haraka zikiwa na ubora, ufanisi na usalama na kupunguza athari zinazoweza kuipata jamii.

Mheshimiwa Spika, Mkataba huo ulianza kutekelezwa tarehe 5 Novemba, 2021 siku thelathini baada ya nchi ya kumi na tano kati ya nchi wanachama wa Umoja wa Afrika kuwasilisha hati ya kuridhia Mkataba huo kwa Mwenyekiti wa Tume ya Umoja wa Afrika (*The Chairperson of the Commission*) kama ilivyoelekezwa katika Ibara ya 38 ya Mkataba. Miongoni mwa nchi hizo 15 ni Zimbabwe, Lesotho, Morisi, Namibia na Shelisheli ambazo ni wanachama wa Jumuiya ya Maendeleo Kusini mwa Afrika (*Southern African Development Community- SADC*) na Rwanda na Uganda ambazo ni wanachama wa Jumuiya ya Afrika Mashariki (*East African Community-EAC*).

1.4 Mwenendo wa Kusaini na Kuridhia Mkataba

Mheshimiwa Spika, takwimu za mwenendo wa idadi ya nchi zilizosaini na kuridhia Mkataba wa uanzishaji wa

Taasisi ya Dawa ya Afrika zinaonesha kwamba, nchi 37 kati ya nchi 55 zinazounda Umoja wa Afrika sawa na asilimia 67.3 zimesaini Mkataba wa kuanzisha Taasisi ya Dawa ya Afrika hadi kufikia mwezi Agosti, 2023. Kati ya nchi zilizosaini, nchi 26, sawa na asilimia 70.3 zimeridhia Mkataba.

Mheshimiwa Spika, Jedwali Na. 1, linaonesha hatua zilizofikiwa na nchi wanachama wa Umoja wa Afrika katika mchakato wa kuridhia Mkataba huu ambapo nchi (11) zimesaini Mkataba bado kuridhia, nchi (18) hazijasaini, nchi (21) zimeridhia na kuwasilisha hati na nchi (5) zimeridhia lakini bado hazijawasilisha hati.

Jedwali Na. 1; Mchanganuo wa Nchi Wanachama wa Umoja wa Afrika na Hatua Zilizofikiwa katika Mkataba wa Kuanzisha Taasisi ya Dawa ya Afrika

Na.	Nchi zilizosaini bado kuridhia (11)	Nchi ambazo hazijasaini (18)	Nchi zilizoridhia na kuwasilisha hati (21)	Nchi zilizoridhia bado kuwasilisha hati (05)
1.	Burundi	Angola	Algeria	Cape Verde
2.	Komoro	Botswana	Benin	Kenya
3.	Cote d'Ivoire	Jamhuri ya Afrika ya Kati	Burkina Faso	Jamhuri ya Demokrasia ya Kongo (JDK)
4.	Guinea ya Ikweta	Djibouti	Kamerun	Jamhuri ya Sahara ya Kidemokrasia ya Kiarabu
5.	Ethiopia	Eritrea	Chad	Senegal
6.	Madagaska	Eswatini	Misri	

Na.	Nchi zilizosaini bado kuridhia (11)	Nchi ambazo hazijasaini (18)	Nchi zilizoridhia na kuwasilisha hati (21)	Nchi zilizoridhia bado kuwasilisha hati (05)
7.	Msumbiji	Gambia	Gabon	
8.	Jamhuri ya Kongo	Guinea-Bissau	Ghana	
9.	Sao Tome and Principe	Liberia	Guinea	
10.	Tanzania	Libya	Lesotho	
11.	Togo	Malawi	Mali	
12.		Mauritania	Morisi	
13.		Nigeria	Moroko	
14.		Sudani Kusini	Namibia	
15.		Somalia	Niger	
16.		Afrika Kusini	Rwanda	
17.		Sudan	Shelisheli	
18.		Zambia	Sierra Leone	
19.			Tunisia	
20.			Uganda	
21.			Zimbabwe	

Chanzo: Health Policy Watch: <https://healthpolicy-watch.news/African-medicines-agency-multimedia/>

Mheshimiwa Spika, Tanzania ni nchi mwanachama wa mtangamano wa Kikanda wa Jumuiya ya Afrika Mashariki (EAC) yenye nchi wanachama 7. Kati ya nchi hizo, Tanzania na Burundi ni miongoni mwa nchi za Afrika Mashariki ambazo zimesaini na hazijaridhia Mkataba huu. Aidha, nchi moja tu kati ya nchi saba za Afrika Mashariki haijasaini Mkataba huu. Kwa ujumla nchi nne za Jumuiya ya Afrika Mashariki sawa na asilimia 57 zimesaini Mkataba huu na Kuridhia lakini Tanzania haimo katika nchi hizo hadi sasa.

Mheshimiwa Spika, Jedwali Na. 2, linaonesha hatua zilizofikiwa na nchi wanachama wa Afrika Mashariki katika mchakato wa kuridhia Mkataba huu ambapo nchi (2) zimesaini Mkataba lakini bado hazijaridhia, nchi (1) haijasaini, nchi (2) zimeridhia na kuwasilisha hati na nchi (2) zimeridhia lakini bado hazijawasilisha hati.

Jedwali Na. 2; Hatua zilizofikiwa na Nchi Wanachama wa Jumuiya ya Afrika Mashariki (EAC) katika Mkataba wa Kuanzisha Taasisi ya Dawa ya Afrika

Na	Nchi zilizosaini bado kuridhia (02)	Nchi ambazo hazijasaini (01)	Nchi zilizoridhia na kuwasilisha hati (02)	Nchi zilizoridhia bado kuwasilisha hati (02)
1.	Burundi	Sudani Kusini	Uganda	Kenya
2.	Tanzania		Rwanda	Jamhuri ya Demokrasia ya Kongo (JDK)

Chanzo: Health Policy Watch: <https://healthpolicy-watch.news/African-medicines-agency-multimedia/>

Mheshimiwa Spika, kwa upande wa Jumuiya ya Maendeleo Kusini mwa Afrika (SADC) yenye nchi wanachama 16, takwimu zinaonesha kwamba, nchi 6 kati ya nchi 16 wanachama wa SADC, sawa na asilimia 37.5 hazijasaini Mkataba huu; nchi 6 zilizosaini Mkataba huu ambazo ni sawa na asilimia 37.5 zimekwisha ridhia.

Hata hivyo, Tanzania si miongoni mwa nchi za SADC zilizokwisha ridhia.

Mheshimiwa Spika, Jedwali Na. 3, linaonesha hatua zilizofikiwa na nchi wanachama wa Jumuiya ya Maendeleo Kusini mwa Afrika –SADC katika mchakato wa kuridhia Mkataba huu ambapo nchi (4) zimesaini Mkataba bado kuridhia, nchi (6) hazijasaini, nchi (5) zimeridhia na kuwasilisha hati na nchi (1) imeridhia lakini bado haijawaasilisha hati.

Jedwali Na. 3; Hatua zilizofikiwa na Nchi Wanachama wa Jumuiya ya Maendeleo Kusini mwa Afrika (SADC) katika Mkataba wa Kuanzisha Taasisi ya Dawa ya Afrika

Na.	Nchi zilizosaini bado kuridhia (04)	Nchi ambazo hazijasaini (06)	Nchi zilizoridhia na kuwasilisha hati (05)	Nchi zilizoridhia bado kuwasilisha hati (01)
1.	Madagaska	Angola	Zimbabwe	Jamhuri ya Demokrasia ya Kongo
2.	Komoro	Botswana	Lesotho	
3.	Msumbiji	Eswatini	Shelisheli	
4.	Tanzania	Malawi	Mauritius	
5.		Zambia	Namibia	
6.		Afrika Kusini		

Chanzo: Health Policy Watch: <https://healthpolicy-watch.news/African-medicines-agency-multimedia/>

SEHEMU YA PILI

2.0 UCHAMBUZI WA KAMATI

2.1 Msingi wa Uchambuzi

Mheshimiwa Spika, Kanuni ya 107 (1) ya Kanuni za Kudumu za Bunge imeweka utaratibu wa Bunge kujadili hoja ya kuridhia Mikataba ya Kimataifa ambapo utaratibu huo unaitaka Serikali kuwasilisha hoja yake Bungeni pamoja na Mkataba inayokusudiwa kuridhiwa kwa lengo la kutimiza masharti ya Ibara ya 63 (3) (e) ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ya Mwaka 1977.

2.2 Mawanda ya Uchambuzi

Mheshimiwa Spika, katika kufanya uchambuzi wa Mkataba huu, Kamati ilizingatia masharti ya **Kanuni ya 107 (2)** ya Kanuni za Bunge inayotaka uchambuzi kuzingatia yafuatayo; -

- (a) Jina la Mkataba na Mwaka;
- (b) Maudhui ya Mkataba;
- (c) Wajibu wa nchi baada ya kujiunga na mkataba unaohusika;
- (d) Uzingatiaji wa Katiba;
- (e) Uzingatiaji wa Sera za Nchi;

- (f) Manufaa na Athari kama zipo ambazo nchi itapata kwa kujiunga;
- (g) Mapendekezo ya kutokuridhia baadhi ya masharti kama itaonekana hivyo; na
- (h) Jambo lingine lolote lenye tija kuhusiana na mkataba huo.

Mheshimiwa Spika, napenda kutoa taarifa kwa Bunge lako Tukufu kuwa, Kamati imepitia kwa kina sehemu zote sita (6) za Mkataba zenye jumla ya Ibara 41, na kuyazingatia masharti ya Kanuni ya 107 (2) ya Kanuni za Bunge ikiwa kama miongoni mwa vigezo vya uchambuzi katika mchakato wa kuridhia Mkataba wa Kuanzisha Taasisi ya Dawa ya Afrika wa Mwaka 2019.

2.3 Maudhui ya Mkataba

Mheshimiwa Spika, katika uchambuzi wake, Kamati ilizingatia kutaka kujua maudhui ya Mkataba huu ambayo Taifa letu linataka kuridhia. Kamati imebaini kuwa msingi wa uanzishwaji wa Taasisi ya Dawa ya Afrika ni kuimarisha uwezo wa nchi wanachama na Jumuiya za Kiuchumi za Kikanda katika kudhibiti bidhaa tiba ili kuhakikisha zinapatikana kwa haraka zikiwa na ubora, ufanisi na usalama na kupunguza athari zinazoweza kuipata jamii.

2.4 Manufaa yatokanayo na kuridhia Mkataba huu

Mheshimiwa Spika, kwa mujibu wa mapendekezo yaliyowasilishwa na Serikali, kuridhia Mkataba huu kutatoa fursa na manufaa yafuatayo kwa Taifa: -

- i. Kuimarika kwa mfumo wa udhibiti na kuweza kudhibiti bidhaa ambazo kwa sasa hazijaanza kudhibitiwa kama vile viambata hai, damu na bidhaa zake, tiba za kijenetiki na chembe msingi;
- ii. Kuimarika kwa mfumo ya udhibiti wa bidhaa tiba duni na bandia;
- iii. Kuwezesha viwanda vya bidhaa tiba nchini kuwasilisha taarifa kwa nchi wanachama za kuomba usajili na kupunguza usumbufu, muda na gharama za usajili wa bidhaa zao kwa nchi hizo;
- iv. Kukua kwa soko la bidhaa tiba za viwanda vya ndani; na
- v. Kuhakikisha upatikanaji wa bidhaa tiba hususani wakati wa dharura na majanga kutokana na kuwa na mfumo ya usajili iliyowianishwa;

Mheshimiwa Spika, ni dhahiri kuwa kwa kuridhia Mkataba huu, Tanzania itakuwa kwenye nafasi nzuri ya kunufaika na fursa hizo zilizotajwa.

SEHEMU YA TATU

3.0 MAONI NA USHAURI WA KAMATI

Mheshimiwa Spika, Kamati imefanya uchambuzi wake na kuukamilisha na hivyo kuwasilisha Bungeni ili kuliwezesha Bunge kutekeleza Ibara ya 63 (3) (e) ya Katiba na pia kuiwezesha Serikali kuendelea na taratibu nyingine za uridhiwaji wa Mkataba huu. Hivyo, Kamati imepitia na kuchambua Mkataba huu ibara kwa ibara na kwa kuzingatia Kanuni ya 111(3) ya Kanuni za Bunge inayoelekeza uwezekano wa uamuzi wa hoja kwa namna tatu ambazo ni: -

- a) Kuridhia masharti yote ya Mkataba;
- b) Kuridhia baadhi ya masharti ya Mkataba iwapo Mkataba unaruhusu kufanya hivyo; au
- c) Kukataa kuridhia Mkataba.

Mheshimiwa Spika, kwa kuzingatia Kanuni hii, na kwa kuwa Mkataba huu unaruhusu nchi husika kutokuridhia baadhi ya Ibara, Kamati inashauri Bunge lisiridhie Ibara ya 6 (i), (m) na (o)

- (i) Ibara ya 6 (i), Kutoa miongozo na maoni ya kisayansi na kiudhibiti kuhusu miundo ya udhibiti wa bidhaa tiba

wakati wa dharura na milipuko inayoathiri afya ya jamii katika bara la Afrika, hususan wakati wa uchunguzi na majaribio ya bidhaa tiba mpya.

Kamati inashauri ibara hii isiridhiwe kwa kuwa Taasisi ya Dawa ya Afrika imepewa jukumu ambalo linaweza kuhatarisha usalama wa Nchi kwa kuruhusu dawa kutumika bila nchi kujiridhisha kuhusu ufanisi na usalama wake.

- (ii) Ibara ya 6 (m), kusimamia soko la bidhaa tiba kupitia ukusanyaji wa sampuli za kimaabara kutoka kwa nchi wanachama ili kuhakikisha ubora wa bidhaa husika na kuzifanyia tathmini na kutoa majibu kwa nchi hizo na pande zingine zenye maslahi ili kuwawezesha kuwa na taarifa za kuaminika kuhusiana na ubora wa dawa zinazopatikana katika nchi hizo na ikiwezekana wachukue hatua stahiki.

Kamati inashauri ibara hii isiridhiwe kwa kuwa inatoa jukumu ambalo litaweza kusababisha mgongano kati ya Taasisi ya Dawa ya Afrika na Mamlaka ya Dawa na Vifaa Tiba- TMDA, kwani jukumu tajwa limekuwa likifanywa na Mamlaka ya Dawa na Vifaa Tiba Tanzania-TMDA kupitia maabara ya ndani inayotambuliwa na Shirika la Afya Duniani.

- (iii) Ibara ya 6 (o), kufanya tathmini na maamuzi juu ya bidhaa tiba zitakazochaguliwa au kemikali za matibabu zikiwemo zile zinazohitaji utaalamu maalumu kwa ajili ya matibabu ya magonjwa ya kipaumbele kama itakavyoamuliwa na Umoja wa Afrika au Shirika la Afya Duniani.

Kamati inashauri ibara hii isiridhiwe kwani inakusudia kuhamisha jukumu la kufanya tathmini na kusajili bidhaa tiba kwenda Taasisi ya Dawa ya Afrika- AMA. Jukumu hilo limekuwa likifanywa na Mamlaka ya Dawa na Vifaa Tiba-TMDA ambayo ni Mamlaka ya ndani.

Mheshimiwa Spika, kwa kuzingatia maslahi ya nchi katika kuridhia Mkataba wa AMA, baadhi ya ibara zinapendekezwa kufanyiwa marekebisho baada ya Mkataba kuridhiwa, kwa kuwa ibara ya 36(1) ya Mkataba inatoa fursa ya kuwasilisha mapendekezo ya marekebisho. Kamati inapendekeza marekebisho ya Ibara ya 26(1)(a), 26(4) na 31.

- (i) Ibara ya 26(1) (a) inapendekezwa kuridhiwa kwa matarajio ya kufanyiwa marekebisho ili iendane na taratibu zinazotumika na Taasisi nyingine zilizo chini ya

Umoja wa Afrika kuhusu chanzo cha bajeti ya uendeshaji wa Taasisi hizo.

- (ii) Ibara ya 26(4) inapendekezwa kuwa fedha za uendeshaji wa AMA zisimamiwe na kanuni za Jumuiya ya Umoja wa Afrika badala ya kusimamiwa kwa kutumia kanuni zitakazoanzishwa na AMA.
- (iii) Ibara 31 na 41 zimebainisha kuwa lugha zitakazotumika ni lugha za Umoja wa Afrika ambazo ni Kiarabu, Kiingereza, Kifaransa na Kireno. Kamati inaona umuhimu mkubwa wa kupeleka mapendekezo ya kuongeza lugha ya Kiswahili katika uendeshaji wa shughuli za AMA, kwa kuwa lugha ya Kiswahili ni miongoni mwa lugha rasmi zinazotumika katika shughuli za AU.

3.1 Maoni na Ushauri ya Jumla

Mheshimiwa Spika, pamoja na maoni na ushauri kuhusu baadhi ya Ibara za Mkataba huu. Vilevile, Kamati inatoa maoni na ushauri wa jumla kuwa Serikali izingatie mikataba ambayo ni mizuri na yenye faida kwa nchi yetu na kuiwasilisha Bungeni mapema ili kuridhiwa kwa manufaa ya Taifa. Kwa Mkataba huu wa kuanzisha Taasisi ya Dawa ya

Afrika, nchi yetu imechelewa kuridhia tangu nchi wanachama wa Umoja wa Afrika zilipofanya Mkutano na kukubaliana mnamo mwezi Februari, 2019 na kufikia vigezo vya kuanza kutekelezwa rasmi tarehe 5 Novemba 2021. Kuchelewa huku kunaweza kuwa moja ya sababu zilizosababisha Makao Makuu ya Umoja huu kupelekwa nchini Rwanda badala ya Tanzania ambayo ina Mamlaka bora ya Dawa na Vifaa Tiba inayotambuliwa na Shirika la Afya Duniani (WHO) kwa kiwango cha ngazi ya tatu kati ya ngazi nne za umahiri.

Mheshimiwa Spika, kwa kuwa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ni miongoni mwa nchi hamsini na tano (55) zinazounda Umoja wa Nchi za Afrika. Na kwa kuwa kati ya nchi hizo hamsini na tano (55), Tanzania ni miongoni mwa nchi kumi na moja ambazo zimesaini Mkataba huu lakini bado hazijaridhia (*Kama inavyoonekana katika kielelezo namba 1*). Na kwa kuwa kwa Tanzania kuridhia mkataba huu kutapatikana faida mbalimbali zikiwemo kuimarika kwa mfumo wa udhibiti wa bidhaa tiba duni na bandia, kukua kwa soko la bidhaa tiba za viwanda vya ndani na kuhakikisha upatikanaji wa bidhaa tiba hususani wakati wa dharura na majanga.

Hivyo basi, Kamati inalishauri Bunge lako tukufu kuridhia Mkataba wa kuanzisha Taasisi ya Dawa ya Afrika wa Mwaka 2019 (*Treaty for the Establishment of the African Medicines Agency, 2019*) ili kuungana na nchi wanachama wenzetu kwa kuzingatia manufaa yatokanayo na Mkataba huu.

4.0 HITIMISHO

Mheshimiwa Spika, napenda kutumia fursa hii kwa niaba ya Kamati kukupongeza wewe binafsi, Naibu Spika na Wenyeviti wa Bunge, kwa namna mnavyotimiza majukumu yenu kwa weledi na umakini mkubwa na hivyo kuliwezesha Bunge letu Tukufu kutimiza wajibu wake kwa ufanisi.

Mheshimiwa Spika, nawashukuru Mheshimiwa Ummu Mwalimu (Mb) – Waziri wa Afya pamoja na Mheshimiwa Dkt. Godwin Oloyce Mollel (Mb) Naibu Waziri kwa ushirikiano wanaoipa Kamati wakati wote. Aidha, namshukuru Katibu Mkuu wa Wizara ya Afya, Dkt. John Jingu, Naibu Katibu Mkuu Dkt. Grace Maghembe na Mganga Mkuu wa Serikali Prof. Tumaini Nagu pamoja na watendaji wote wa Wizara na Taasisi zake kwa ushirikiano ambao wamekuwa wakiipa Kamati.

Mheshimiwa Spika, kipekee nawashukuru sana Wajumbe wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Afya na Masuala ya UKIMWI pamoja na Mheshimiwa Dkt. Faustin Engelbert Ndugulile, (Mb), Makamu Mwenyekiti wa Kamati kwa ushirikiano mzuri ambao wananipa. Naomba kuwatambua majina yao kama ifuatavyo: -

1. Mhe. Stanslaus Haroon Nyongo, Mb - **Mwenyekiti**
2. Mhe. Dkt. Faustin Engelbert Ndugulile, Mb-
M/Mwenyekiti
3. Mhe. Aysharose Ndagholi Mattembe, Mb - Mjumbe
4. Mhe. Bernadeta Kasabango Mushashu, Mb - Mjumbe
5. Mhe. Cecil David Mwambe, Mb - “ ”
6. Mhe. Christopher Olenyokie Ole Sendeka, Mb - “ ”
7. Mhe. Dkt. Christine Christopher Mnzava, Mb - “ ”
8. Mhe. Dkt. Hamis Andrea Kigwangala, Mb - “ ”
9. Mhe. Elibariki Emmanuel Kingu, Mb - “ ”
10. Mhe. George Ranwell Mwenisongole, Mb - “ ”
11. Mhe. Hassan Haji Kassim, Mb - “ ”
12. Mhe. Hassan Seleman Mtenga, Mb - “ ”
13. Mhe. Josephine Johnson Genzabuke, Mb - “ ”
14. Mhe. Juliana Daniel Shonza, Mb - “ ”
15. Mhe. Khalifa Mohamed Issa, Mb - “ ”
16. Mhe. Mohamed Lujuo Monni, Mb - “ ”
17. Mhe. Mrisho Mashaka Gambo, Mb - “ ”
18. Mhe. Seif Salum Seif, Mb - “ ”
19. Mhe. Shamsia Azizi Mtamba, Mb - “ ”
20. Mhe. Zubeida Khamis Shaib, Mb - “ ”
21. Mhe. Agness Mathew Marwa, Mb - “ ”
22. Mhe. Jacqueline Andrew Kainja, Mb - “ ”

Mheshimiwa Spika, napenda kuwashukuru Watumishi wote wa Ofisi ya Bunge chini ya Uongozi wa Katibu wetu wa Bunge Ndg. Nenelwa Mwihambi, *ndc* kwa kuiwezesha Kamati kutekeleza majukumu yake vyema. Pamoja nae namshukuru Mkurugenzi Idara ya Kamati za Bunge Ndg. Athuman Hussein, *ndc* na Mkurugenzi Msaidizi, Ndg. Gerald Magili kwa ushirikiano wanaoipa Kamati yetu wakati wote. Aidha, tunawashukuru Makatibu wa Kamati hii Ndg. Hosiana John Mvunta na Ndg. Jairo Joseph Odero pamoja na msaidizi wa Kamati Ndg. Grace Gwivaha kwa kuhakikisha shughuli zote za Kamati zinatekelezwa kikamilifu ikiwemo Taarifa hii.

Mheshimiwa Spika, ninaunga mkono Azimio, naomba kuwasilisha.



Stanslaus Haroon Nyongo, Mb
MWENYEKITI
KAMATI YA KUDUMU YA BUNGE YA
AFYA NA MASUALA YA UKIMWI

31 OKTOBA 2023